ADVIESRAAD PARTICIPATIEWET AMSTERDAM

ADVIES

Datum: 21 september 2026

Onderwerp:

Programma Focus in Dienstverlening - Startproces

Aanleiding:

De Adviesraad Participatiewet Amsterdam ziet aanleiding om een tussentijds advies te geven naar aanleiding van de sessies waaraan we in het kader van het programma Focus in Dienstverlening hebben deelgenomen. Op 3 november 2025 heeft WPI een presentatie gegeven. Op 12 december 2025 hebben wij een schriftelijke reactie ontvangen op de door ons gestelde vragen. Op 28 april 2026 is de Adviesraad uitgenodigd om samen met de Sociale Basis te praten over dit onderwerp. Ook hebben een aantal leden van de Adviesraad op 11 juni 2026 'De dag van de Bestaanszekerheid' in de Meervaart bijgewoond en daar aan workshops deelgenomen.

Wij hebben naar aanleiding van bovenstaande sessies over het startproces een aantal deelvragen geformuleerd waarover wij vast aan de gemeente Amsterdam, directie Werk, Participatie & Inkomen (WPI) een advies willen geven. Dit advies is zonder achterbanraadpleging tot stand gekomen.

Het advies van de Adviesraad

De Adviesraad kan zich de gemaakte afweging van WPI voorstellen dat de nadruk moet liggen op begeleiding naar werk. Maar wij hebben moeite met de keuzes die WPI hierin maakt.

Hieronder staan onze zorgen en onze adviezen daarop:

1. *Waarom wordt het startproces losgekoppeld van het verdere begeleidingsproces? Hierdoor ontstaan extra overdrachtsmomenten en onnodige verplaatsingen. Voor de Amsterdammer betekent dit onduidelijkheid en onzekerheid (wie wordt de nieuwe begeleider etc.).*

Wij adviseren om het startproces te integreren binnen de huidige structuur. Dus geen apart instroomteam maar een klantbegeleider die ook de instroom van bijstandsgerechtigden in zijn bestaande caseload heeft. Hierdoor kan de Amsterdammer gedurende een langere periode een relatie opbouwen met de klantbegeleider. Het gehele proces blijft binnen één team!

2. *De verplichting om in het kader van begeleiding naar werk een aantal dagdelen per week aanwezig te zijn op een bepaalde locatie, mist in onze ogen het principe dat moet worden uitgegaan van het perspectief van de Amsterdammer.*

Ons advies is om hier maatwerk toe te passen. De hierboven genoemde verplichting heeft pas daadwerkelijk meerwaarde voor de Amsterdammer wanneer het aanbod niet uitgaat van een standaardpakket, maar aansluit bij zijn behoefte, individuele competenties en talenten en waarbij er daarnaast rekening wordt gehouden met zijn individuele omstandigheden zoals reistijd, schooltijden van de kinderen, mantelzorg etc.. Op deze manier zal de Amsterdammer de verplichting eerder als zinvol ervaren. Tot slot adviseren wij om flexibel om te gaan met de verplichte aanwezigheid. Een aanbod dat aansluit bij de behoefte, competenties en talenten van de Amsterdammer biedt meer ruimte om deelname vanuit motivatie te stimuleren, in plaats van deze uitsluitend vanuit de verplichting af te dwingen.

3. *Onduidelijk is om hoeveel locaties het gaat. Er wordt bij aanvang gesproken over drie locaties. Dat houdt in dat de Amsterdammer die niet in de buurt van één van die drie locaties woont, ver moet reizen. Heeft WPI voldoende rekening gehouden met kinderopvang en reiskosten?*

De Adviesraad adviseert om de Amsterdammer pas in het startproces te plaatsen als de randvoorwaarden geregeld zijn. De Adviesraad wijst erop dat WPI in 2022 heeft aangegeven dichter bij de Amsterdammer te willen zijn (werken in buurtteams etc). Daarom adviseren wij tevens dat elk stadsdeel locaties heeft die zijn ingericht op het startproces en dat Amsterdammers voldoende gefaciliteerd worden om naar die locaties te kunnen reizen.

4. *Het startproces lijkt uit te gaan van Amsterdammers met een onbeschreven blad, het gaat immers om nieuwe aanvragen. Maar deze mensen brengen allemaal al levens- en mogelijke werkervaring met zich mee. Ook kan een aanvrager al eerder begeleid zijn door het UWV of door een andere gemeente.*

Wij adviseren om bij de diagnose en de vaststelling van de afstand tot de arbeidsmarkt de al beschikbare gegevens van het UWV en/of andere gemeente over de eerder ingezette begeleiding en ondersteuning nadrukkelijk te betrekken. Hiermee wordt voorkomen dat de al beschikbare informatie opnieuw wordt uitgevraagd en kan de beoordeling worden gebaseerd op een zo volledig mogelijk beeld van de eerdere begeleiding, de ondersteuningsbehoefte en de mogelijkheden tot participatie. Het is

onnodig, kostbaar en tijdrovend wanneer de Amsterdammer die voorafgaande aan de aanvraag al gedurende een periode van 12 maanden elders is begeleid, opnieuw het instroom- en diagnostiekproces moet doorlopen. Hetzelfde uitgangspunt adviseren wij toe te passen bij de zogenoemde draaideuraanvragers.

5. *De vaststelling of een Amsterdammer al dan niet naar werk kan worden geleid, vindt plaats op basis van de uitkomsten van de diagnose. Wanneer uit de diagnose blijkt dat de Amsterdammer niet in staat is om te werken, wordt hij doorverwezen naar een andere gespecialiseerde klantbegeleider. Deze begeleider onderzoekt vervolgens welke mogelijkheden er zijn voor re-integratie en participatie en welke vorm daarvan het meest passend en haalbaar is. De vraag hierbij is in hoeverre de Amsterdammer invloed kan uitoefenen op de gestelde diagnose en de daaruit voortvloeiende verplichtingen*.

De Adviesraad vindt het van groot belang dat de diagnose voor de Amsterdammer inzichtelijk en begrijpelijk is. De Amsterdammer moet kennis kunnen nemen van de inhoud en de onderliggende bevindingen van de diagnose en moet de mogelijkheid hebben om hierop te reageren. Daarbij kan gedacht worden aan opmerkingen en/of aanvullingen die in de diagnose worden opgenomen. Ook adviseren wij dat WPI in een besluit aan de Amsterdammer meedeelt welke concrete re-integratieverplichtingen hij moet verrichten en/of dat sprake is van een gehele, gedeeltelijke of tijdelijke ontheffing van de arbeidsverplichtingen.

6. *Het is de bedoeling dat de Amsterdammer maximaal zes maanden in het instroomproces/team blijft. Daarna vindt de overdracht plaats naar het vervolgtraject. Hoe zorgt WPI ervoor dat een klantmanager de Amsterdammer niet aan zich houdt om te scoren op uitstroom omdat de verwachting is dat de klant bijvoorbeeld in de zevende maand zal uitstromen? De Adviesraad wijst hierbij op bijvoorbeeld op de ervaringen bij het jongerenteam en die bij het instroomteam op de Werkpleinen*.

Ons advies is dat ongeacht hoe het proces wordt ingericht, de overdracht gegarandeerd na maximaal zes maanden gebeurt. Daarnaast moet de Amsterdammer eveneens het recht hebben om zelf om de overdracht te verzoeken dan wel deze af te dwingen.

Afsluiting

Graag horen wij hoe de bovenstaande adviezen geïmplementeerd worden in de nieuwe werkwijze Startproces Focus in Dienstverlening. De Adviesraad gaat hierover ook graag verder met jullie in gesprek.

Met vriendelijke groet,

Adviesraad Participatiewet Amsterdam